

Sp.

394. Tillaga til þingsályktunar

[202. mál]

um kjör þingmannanefndar, er vinni að auknu samstarfi Íslendinga, Færeyinga og Grænlandinga.

Flm.: Árni Gunnarsson, Stefán Jónsson, Halldór Ásgrímsson, Sverrir Hermannsson, Matthías Á. Mathiesen, Páll Pétursson.

Alþingi ályktar að kjósa fjóra þingmenn í nefnd, einn úr hverjum þingflokki, er hafi það hlutverk, ásamt þingmannanefndum frá Færeyjum og Grænlandi, að vinna að auknu samstarfi um sameiginleg hagsmunamál þjóðanna.

Greinargerð.

Lengi hefur verið um það rætt á Íslandi, í Færeyjum og á Grænlandi, hve nauðsynlegt sé að auka öll samskipti þessara þjóða á þeim mörgu sviðum er hagsmunir þeirra gætu verið sameiginlegir. Ýmsar tilraunir hafa verið gerðar í þessa átt. Á síðari árum hefur áhugi manna einkum beinst að því, að þessi samvinna gæti komist í fastar skorður og að hún tæki á sig ákveðnari mynd en verið hefur.

Samskipti þessara grannþjóða hafa verið nokkuð tilviljanakennd, en þeim ekki beint í ákveðinn farveg. Engin ein þjóðanna getur tekið ákvörðun um hvernig samstarfinu skuli háttað, og er því nauðsynlegt að koma á fót fastri samstarfsnefnd þingmanna þjóðanna, er móti og geri tillögur um hvaða leiðir skuli farnar. Samstarfið getur verið á breiðum grundvelli, og má þar nefna atvinnu- og landbúnaðarmál, samgöngumál, orkumál, menningarmál, og þó ber einkum að nefna fiskveiðar og fiskvinnslumál.

Innan Norðurlandaráðs hefur talsvert verið fjallað um samvinnu af þessu tagi. Í því sambandi er rétt að benda sérstaklega á álit nefndar, sem heitir „Nordiska ministerrådets Ämbetsmannakomitén för regionalpolitik“ (NÄRP). Í því álti segir m. a., að þar skuli „prioriteras aktiva insatser för att få till stånd ett regionalt samarbete mellan Island, Grönland och Färöarna“.

Þessi þingsályktunartillaga er því í fullu samræmi við niðurstöður þessarar nefndar og í samræmi við álit Norðurlandaráðs. Samhljóða tillaga hefur verið lögð fram í færeyska Lögþinginu, og eru flutningsmenn úr öllum flokkum.

Sérstök undirnefnd á vegum NÄRP-nefndarinnar tók til starfa í desember á s. l. ári. Í henni eiga sæti embættismenn frá Íslandi og Færeyjum. Íslensku fulltrúarnir eru þeir Bjarni Einarsson framkvæmdastjóri byggðadeildar Framkvæmdastofnunar og Jónas Hallgrímsson bæjarstjóri á Seyðisfirði. Síðar munu fulltrúar frá Grænlandi taka þátt í störfum nefndarinnar. Á fjárlögum Norðurlandaráðs eru nú 200 þúsund norskar krónur, sem m. a. er ætlað að greiða laun starfsmanns þessarar nefndar, en hann mun hafa aðsetur á Færeyjum eða á Íslandi. Starf hans hefur þegar verið auglýst og eru umsækjendur um 20.

Þessum starfsmanni er ætlað það hlutverk að vinna að margvíslegum verkefnum er gætu stuðlað að nánari samvinnu þjóða á svæði, sem stundum hefur verið nefnt „Vest-Norden“, en þar eru fyrrnefndar þrjár þjóðir einkum hafðar í huga. Verði þessi starfsmaður búsettur í Færeyjum hefur verið ákveðið að hann hafi einnig starfsaðstöðu hjá Framkvæmdastofnun.

Með starfi fyrrnefndra embættismannanefnda hefur verið lagður grunnur að nýjum og auknum möguleikum á samvinnu þjóðanna þriggja. Það er því bæði eðlilegt og sjálfsagt, að stjórnámálameðmenn veiti þessu máli nauðsynlegan stuðning og að Alþingi kjósi samstarfsnefnd.

Með þessari þingsályktunartillögu fylgir álit NÄRP-nefndarinnar, sem áður er getið í greinargerð.

Fylgiskjal.

Úrdráttur úr Nordisk regionalpolitískt samarbete.

Utværðing av verksamheten hittils och förslag til nytt handlingsprogram.
Nordiska ministerráðet — Ámbetsmannakomitén för regionalpolitik (NÁRP).

6.3.3. Island, Grönland och Färöarna bör integreras bättré i det regionalpolitiska samarbetet.

Det finns en påtaglig risk att det nordiska regionalpolitiska samarbetet i alltför hög grad koncentreras på de likartade problem som följer av Norges, Sveriges och Finland geografiska förhållanden samt det ekonomiska och befolkningsmässiga utbytet mellan dem. Dette kan lede til att problemén i „västra“ Norden, dvs. inom Island, Grönland och Färöarna, skjuts i bakgrunden, vilket också kan förklarás av att problemén där är mindre kända och studerade på nordisk nivå än vad gäller de tre förstnämnda länderna. Denna risk för snedbalans bör uppmärksammas så mycket mera som just regionalpolitiskt samarbete torde vara ett särskilt naturligt instrument för att bättré integrera de tre ö-regionerna i nordväst i hela det nordiska samarbetet. Denna aspekt har i utredningsarbetet särskilt framhållits från dansk sida. Minister Matthiasen anförde vid ministermöted den 24. april bl. a.:

Jeg vil fremhæve den betydning, vi også fra dansk side tillægger Islands medinddragelse i det regionalpolitiske samarbejde. Efter vores opfattelse peger det aktuelle „fiskeodlingsprojekt“ på Island frem mod en inddragelse også af Grönland og Færøerne i samarbejdet.

Det regionalpolitiska samarbetet rörande dessa områden bör kunna utvecklas på i huvudsak två sätt, varvid Island aktiva deltagende i NÁRP:s arbete från 1978 är en grundläggende förutsättning. Dels bör möjligheterna til ett samarbete inom den nordiska regionen Island, Grönland och Färöarna uppmärksammas och ett sådant samarbete stödjas med erfarenheter från andra delar av Norden. Ett sådant regionalt samarbete blir ett viktigt block i det gränsregionala samarbete som i princip diskuteras i följande avsnitt (6.3.4) och som utvecklas i förslaget til åtgärdsprogram. Anknytningen til vissa transportfrågor — både inom regionen och i förhållande til övrigé Norden — är uppenbar. — Dels bör ett systematiskt udbyte av erfarenheter m. m. mellan dessa regioner och andra delar av Norden med likartade förhållanden kunna bli av stort värde. Av särskilt intresse kan här bli att etablera mera direkta kontakter mellan Grönland och övriga länder, inklusive Island.

6.3.4. Vidgat och utvecklat gränssamarbete.

Som har framgått redan av den översiktliga utvärderingen i kapitel 5 tilhör utvecklingen av samarbetet över riksgränserna — både inom större regioner och i mera begränsade gränstrakter — ett av de mest positiva inslagen i de gångna årens samarbete. Den politiska och geografiska decentraliseringen och inriktningen mot mål i termer av inomregional balans och fungerande regioner (jfr. kapitel 4) kommer även i fortsättningen att medverka til att regioner i gränsområdena kommer att stå i fokus för det nordiska samarbetet. De speciella hindren för att också sådane regioner skall fungera väl måste så långt möjligt undanröjas. Tendensen til ökad regional förankring av den regionalpolitiska planeringen och en ev. „regionalisering“ av de nationella regionalpolitiska medlen (jfr. avsnitt 7.2.3.4) bör följas upp på nordisk nivå.

Dette samarbete bör alltså fortsätta och utvidgas, vilket närmare behandlas i förslaget til arbeidsprogram. Det bör vara en strävan att på ett balanserat sätt få med hela Norden i det regionalpolitiska samarbetet.

.....

Følgande delmål b6r mot nu angivna bakgrund kunna ställas upp f6r det nordiska regionalpolitiska samarbetet:

.....

- b) Medverka til 6kad nordisk samverkan också genom kunskaps6verf6ring m. m. även mellan likartede regioner som inte ligger geografiskt nära varandra. Speciell uppmärksamhet b6r i detta sammanhang riktas mot Island, Gr6nland och Fär6arna.

.....

Inom NÄRP b6r prioriteras aktiva insatser f6r att få till stånd ett regionalt samarbete mellan Island, Gr6nland och Fär6arna.